

Trygghet i mötet

Skapa trygghet för internationellt adopterade och deras familjer i mötet med socialtjänsten.

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD

Adoption är en livslång process

Att bli adopterad innebär alltid en början i förlust. Ett barn mister sina föräldrar, språk och kultur. Även i en trygg och kärleksfull adoptivfamilj kan den traumatiska sorgen från förlusten leva kvar och påverka känslor, relationer och identitet genom hela livet. För en del är det en stilla underton av oro eller sorg, för andra tar det sig uttryck i svårigheter i skolan, depression, ätstörningar eller missbruk.

Många adopterade och föräldrar vittnar om att det är svårt att söka hjälp. Skuld, skam och

föreställningen att man ska vara "tacksam" gör att man ofta väntar länge innan man berättar om sina svårigheter. När man väl gör det är det inte alltid man själv ser kopplingen till adoptionen.

Du som jobbar inom socialtjänsten kan bli ett viktigt stöd för den adopterade och dennes familj. Ett lyhört och respektfullt bemötande kan vara skillnaden mellan en familj som inte känner sig förstådd, och en som får trygghet, stöd och framtidstro.

När anknytningen provas

När barn inte får en trygg och stabil anknytningsperson tidigt i livet – till exempel på grund av förlust av förälder, vistelse på barnhem eller flera omplaceringar – kan det leda till särskilda sätt att hantera relationer. En del barn anpassar sig i sådan grad till andra att deras egna behov och känslor blir åsidosatta. Vissa försöker alltid vara "duktiga", andra utvecklar ett undvikande mönster där de

håller känslor för sig själva och inte tar emot tröst, eller söker extra mycket bekräftelse och blir oroliga vid minsta separation.

Föräldrar kan känna sig otillräckliga när barnet reagerar på det här sättet. De kan tro att deras kärlek inte räcker, när det i själva verket handlar om att barnet behöver extra trygghet för att våga knyta an.

Att förstå

- Alla adoptioner börjar i en förlust. Den adopterade mister både familj, språk och kultur.
- Traumat av separationen kan påverka den adopterades förmåga att skapa och upprätthålla relationer genom hela livet.
- Adoptivföräldrar kan sakna naturliga sammanhang där de kan finna stöd och förståelse för sin upplevelse.

Parrelationen ansträngs

Adoptionen kan påverka föräldrarnas parrelation. När barnets behov väcker oro, skuld eller olika förhållningssätt kan relationen bli ansträngd. Socialtjänsten kan därför behöva erbjuda stöd som riktar sig till hela familjen, även till föräldrarna som par.

”Men du har en ny familj – varför är du inte lycklig?”

Ett vanligt missförstånd är att adoption i sig löser alla problem. Att barnet är ”räddat”. Men när barnet får en ny familj försvinner inte sorgen eller otryggheten från tidigare erfarenheter. Ett annat missförstånd är att ett barn som ser ut att må bra inte behöver stöd. Många adopterade berättar om hur de tidigt lärde sig att dölja sina känslor för att passa in.

Även föräldrar kan dölja sina svårigheter, ofta av rädsla för att bli skuldbelagda eller ifrågasatta. Samtidigt är det vanligt att adoptivföräldrar brottas med oro, skuld och ibland post-adoptionsdepression. När deras behov inte tas i åtanke ökar risken att hela familjen blir överbelastad.

Att tänka på

- Barnets beteende är ofta en reaktion på tidigare erfarenheter, inte olydnad.
- Även välfungerande barn och familjer kan bära på osynlig sårbarhet och trauma och vara i behov av stöd.
- Idén om att adopterade barn ska vara tacksamma för att de blivit ”räddade” kan göra det svårt för dem att söka hjälp eller tala om adoptionen som orsak till sina problem.

Post-adoptions-depression

Kan uppstå hos adoptivföräldrar efter att de fått hem barnet. Ger nedstämdhet, oro eller trötthet och kan försämma förutsättningarna för en trygg anknytning mellan barn och förälder.

Integritet och mötet med omvärlden

Internationellt adopterade möter ofta frågor och kommentarer om sitt ursprung eller sitt utseende. För många skapar det en känsla av att inte riktigt höra till. När den adopterade dessutom upplever

rasism eller exotifiering blir känslan av utanförskap ännu starkare. Adoptivföräldrar kan behöva stöd i att prata med barnet om de här erfarenheterna och rusta det för att bemöta omvärldens attityder.

Skadliga stereotyper

Flickor kan bli särskilt utsatta för exotifiering och objektifiering, med kommentarer om att de är "spännande" och "unika". Det kan bidra till en miljö där deras gränser inte respekteras i framtida

relationer. Pojkar möter oftare rasistiska stereotyper om att vara starka och farliga, något som kan påverka självbilden och göra det svårt att visa sårbarhet.

När svårigheter dyker upp senare i livet

Det är väldigt varierande hur ofta adopterade har kontakt med socialtjänsten den första tiden i sin nya familj. Ibland uppstår kontakten först senare i livet när problem som psykisk ohälsa,

missbruk eller relationssvårigheter blir tydliga. Även då är det viktigt att förstå adoptionen som en möjlig grundorsak och inte bara se till den akuta situationen.

Att undvika

- Integritetskränkande frågor kopplat till adoption eller ursprung som förstärker känslor av skam och utanförskap.
- Exotifiering och rasism. Undvik till exempel kommentarer om utseende, även om du tror att du säger något snällt, och utgå inte från att du vet hur barnet tänker, känner eller beter sig bara på grund av var den adopterade kommer ifrån.
- Skapa inte nya separationer, om det går att undvika. Varje separation riskerar att förstärka det ursprungliga traumat.

Tidigt stöd och långsiktighet skapar trygghet

Du som jobbar inom socialtjänsten kan bidra till att familjen känner sig sedd och stöttad även när adoptionen innebär extra utmaningar. Tidiga insatser gör stor skillnad, särskilt de som syftar till att stärka anknytningen mellan barn och föräldrar.

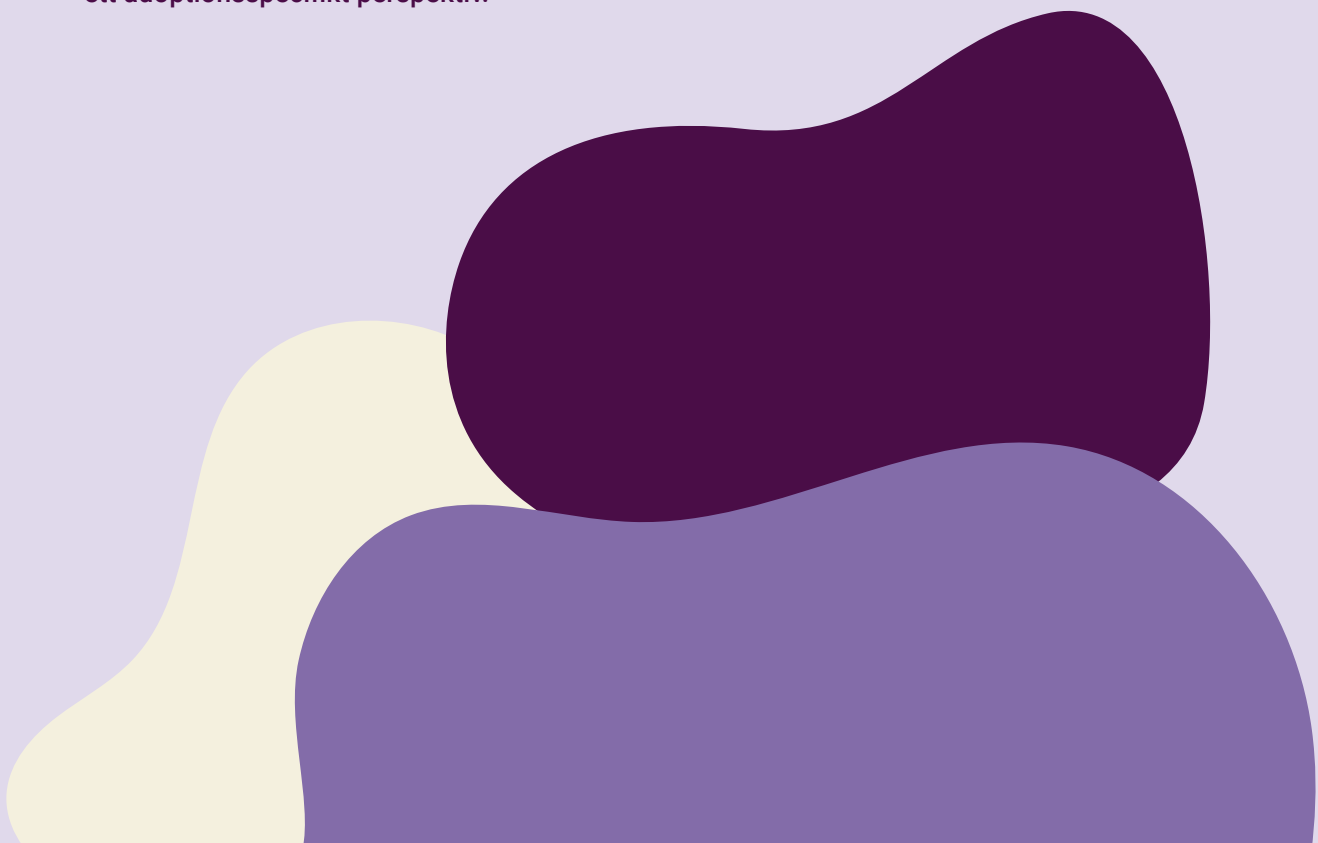
Men det räcker inte med att komma in tidigt, stödet behöver också vara långsiktigt och följas upp även efter en avslutad insats. Adoptivfamiljer berättar ofta om känslan av att bollas mellan olika instanser eller att hjälpen avslutas för tidigt.

Kontinuitet i stödet är avgörande. När samma professionella stöd finns kvar över tid byggs förtroende och trygghet. Både för barn och föräldrar.

När föräldrar upplever att svårigheter är normala och inte ett "misslyckande" blir det lättare för dem att ta emot hjälp. Och när barnet får stöd som stärker snarare än splittrar relationen till föräldern kan tilliten gradvis växa.

Att göra

- Lyssna aktivt och bekräfta både barnets och föräldrarnas upplevelser.
- Erbjud tidigt stöd och låt det fortsätta så länge det behövs.
- Sätt fokus på relationen, inte bara på symtomen. Se hela individen och familjens unika situation utifrån ett adoptionsspecifikt perspektiv.

Den här foldern bygger på en rapport baserad på 8 000 timmar
samtalsstöd med psykologer och psykoterapeuter, där adopterade
och adoptivföräldrar delat sina erfarenheter.

Syftet med rapporten och foldern är att ge dig som arbetar inom
socialtjänsten en ökad förståelse för hur adoption kan påverka adopterade
och deras familjer samt en bättre kunskap om hur du kan stödja och hjälpa.

Vill du veta mer?

Scanna QR-koden med din mobiltelefon
för att läsa hela rapporten. mfof.se

MYNDIGHETEN FÖR
FAMILJERÄTT OCH
FÖRÄLDRASKAPSTÖD